

Kúria
í t é l e t e

Az ügy száma: Bfv.II.1.241/2024/6.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. december 5.
Az ügy tárgya: közveszélyokozás büntette
Terhelt: ...
Első fok: Fővárosi Törvényszék, 7.B.98/2021/14. számú ítélet, tárgyalás, 2021. április 8.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 4.Bf.134/2021/27. számú ítélet, nyilvános ülés, 2022. március 8.
Az indítvány előterjesztője: Legfőbb Ügyészség
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a közveszélyokozás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Törvényszék 7.B.98/2021/14. számú és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.134/2021/27. számú ítéletét megváltoztatja:

A terheltet az ellene közveszélyokozás büntettének kísérlete (Btk. 322. § (1) bekezdés) miatt emelt vád alól felmenti.

Egyben a Kúria a Fővárosi Törvényszék 13.Bpk.148/2023/2. számú összbüntetési ítéletét hatályon kívül helyezi.

Elrendeli a terhelt által eddig esetleg megfizetett bűnügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkor törvényes kamatával emelt visszatérítését a terhelt részére.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Fővárosi Törvényszék a 2021. év április hó 8. napján kihirdetett 7.B.98/2021/14. számú ítéletében a terheltet bűnösnek mondta ki közveszélyokozás büntetvényében [Btk. 322. § (1) bekezdés]. Ezért őt – mint visszaesőt – 1 év 8 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Ezen túlmenően rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időnek a kiszabott szabadságvesztésbe történő beszámításáról.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen a terhelt és védője enyhítésért jelentett be fellebbezést. A fellebbezés nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a szabadságvesztés tartamát 1 évre enyhítette. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[3] **II.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen Legfőbb Ügyészség BF.625/2024/2. szám alatt, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapított felülvizsgálati indítványt nyújtott be a terhelt javára, a jogerős ítélet megváltoztatása érdekében.

[4] Indokai szerint a közveszélyokozás büntette kísérletében való bűnösség megállapításához elengedhetetlenül szükséges annak feltárása és az ítéleti tényállásban való rögzítése, hogy a közveszély bekövetkezésének reális veszélyét mely körülmények alapozzák meg (BH 2013.55., Bfv.I.1573/2014.). Ezt, mint a bűnösség tényalapját képező objektív elemet, nyilvánvalóan attól függetlenül szerepeltetni kell a határozatban, hogy az ítélet rövidített indokolással készül vagy sem, a Be. 562. § (2) bekezdése alapján ugyanis a rövidített ítéletnek is tartalmaznia kell a Be. 561. § (3) bekezdés c) pontjában előírtakat, azaz a bíróság által megállapított tényállást.

[5] Kifejtette, hogy a váddal egyező ítéleti tényállás nem tartalmazza, hogy a közveszély bekövetkezhetett volna. Az ítélet azon megállapítása, hogy a tüzet, mielőtt továbbterjedt volna, eloltották, ezt nem pótolja, mert a tűz esetleges továbbterjedése önmagában a közveszély bekövetkezésének reális lehetőségét nem jelenti.

[6] Rámutatott, hogy a közveszély, mint eredmény megvalósulásához ugyanis az szükséges, hogy meg nem határozott személy életének, testi épségének vagy nagy értékű vagyontárgy megsemmisülésének, megrongálódásának a veszélyeztetettsége ténylegesen bekövetkezzék (BH 2003.52.). A zárkában lévő tárgyak, ingóságok értékére nem ismert, ott a terheltet kívül csak a zárkatársa volt jelen, így kizárható, hogy meg nem határozott számú személy élete, testi épsége került volna veszélybe a zárkán belül.

[7] Álláspontja szerint a büntetés-végrehajtási örök felé tett nyombani figyelmeztetés egyben azt is jelzi, hogy a terheltnek egyáltalán nem állt szándékában közveszély okozása, s a terhelt ezen magatartása a bűncselekmény megvalósulása esetén is büntethetőséget megszüntető hatással bír.

[8] Arra a következtetésre jutott, hogy ha a közveszély mint eredmény létrejöhetett volna, úgy annak önkéntes elhárítása miatt – mivel a cselekmény kísérleti szakban rekedt – a terhelt nem lenne büntethető. A tényállás megjelölt hiányosságai miatt azonban a bűncselekmény megállapítására szerintem nem kerülhetett volna sor.

[9] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a Fővárosi Törvényszék 7.B.98/2021/14. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.134/2021/27. számú ítéletét

változtassa meg, és a terheltet a közveszélyokozás büntettének kísérlete miatt emelt vád alól mentse fel.

[10] A felülvizsgálati indítványra a terhelt, illetve a védője nem tettek észrevételt.

[11] **III.** A felülvizsgálati indítvány alapos.

[12] 1. A Be. 651. § (2) bekezdés a) pontja és a 652. § (4) bekezdése szerint az ügyészség a terhelt javára időkorlát nélkül terjeszthet elő felülvizsgálati indítványt. Ekként a Kúria megállapította, hogy a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa joghatályos.

[13] A terhelt javára szóló felülvizsgálati indítványt a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen bírálta el.

[14] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügyszöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt is helye van [Be. 648. § a) pont].

[15] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja értelmében a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a terhelt büntetőjogi felelősségét a büntető anyagi jogi szabályok megsértésével állapította meg.

[16] A Be. 659. § (5) bekezdésére figyelemmel a Kúria a jogerős ügyszöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül, ugyanakkor a Be. 659. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel a Be. 659. § (6) bekezdését alkalmazva a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján is felülbírálta.

[17] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügyszöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ennek megfelelően a Be. 659. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügyszöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[18] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Következésképp a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható, az eljáró bíróságok által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el.

[19] Ekként a Kúria a felülvizsgálatot a Be. 658. § (1) bekezdése szerint irányadó, a jogerős ügyszöntő határozatban megállapított tényállás alapján végezte el.

[20] 2. A bíróság a jogerős ítéletével a következő tényállást állapította meg:

- A terhelt 2017. szeptember 9. napján jogerős szabadságvesztés büntetését töltötte a büntetés-végrehajtási intézet gyógyító-terápiás részlegen a ... számú zárkában.

- A zárkában a terhelt személy 1 fogvatartottal volt közösen elhelyezve. A terhelt délelőtt 11 óra 30 perckor a reintegrációs szemlét követően a zárkájában ordibálni kezdett, és az engedéllyel tartott öngyújtójával a saját matracát a zárkatársa jelenlétében meggyújtotta.

- A tüzet, mielőtt az továbbterjedt volna, a büntetés-végrehajtási intézet dolgozói poroltóval eloltották, mivel a tűz meggyújtását követően a terhelt az öröket erre nyomban figyelmeztette.

[21] 3. A Btk. 322. § (1) bekezdése szerint a közveszélyokozás büntettét követi el, aki anyag vagy energia pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, illetve következményeinek enyhítését akadályozza.

[22] A Btk. 10. § (1) bekezdése szerint kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.

[23] A Btk. 322. §-ában szabályozott közveszély okozása eredménybűncselekmény, annak megállapítása feltétele a közveszély, mint eredmény bekövetkezése.

[24] A közveszély olyan objektív helyzet, amelynek következtében meghatározatlan vagy nagyobb számú személy élete, testi épsége sérelmének, illetve előre fel nem becsülhető nagy értékű vagyoni javak megsemmisülésének, megrongálódásának a reális lehetősége következik be.

[25] A közveszély a közönséges (így a rongáló magatartás általi) veszélyhez képest a személyek és dolgok szélesebb, nem behatárolható körét érinti. Hatóköre nem konkrét, hanem beláthatatlan, azt maga az elkövető sem képes uralni (szemben a rongáló magatartással). Közveszély akkor jön létre, ha nem csupán egy vagy több (legfeljebb kis számú) meghatározott személy, hanem egy vagy több meg nem határozott, vagy pedig nagyobb számú személy, vagy jelentős értékű dolog épsége kerül veszélybe [Kúria Bfv.I.1.173/2022/8. (BH 2023.288.), Kúria Bfv.III.456/2020. (BH 2021.98.)].

[26] A bűncselekmény elkövetési magatartásai a közveszély előidézése, a közveszély elhárításának akadályozása, a közveszély következményei enyhítésének akadályozása. A közveszély előidézése nyitott törvényi tényállás, amely minden olyan magatartást felölel, amely az eredmény létrehozására alkalmas. Az elkövetési módja a cselekmény e fordulat szerinti magatartásának, az anyag vagy energia pusztító hatásának a kiváltása; ilyen lehet árvíz okozásával, gyújtogatással, robbanó-, sugárzó vagy más anyag, energia pusztító hatásának a kiváltásával.

[27] Gyújtogatással, a tűz pusztító hatásának a kiváltásával akkor jön létre közveszély, ha az égési folyamatot elindító aktív tevékenység következtében olyan objektív helyzet alakul ki, amelyben fennáll a tűznek az okozója által már irányíthatatlan, ellenőrizhetetlen tovaterjedésének a lehetősége. A közveszély létrehozható egyéb, így robbanó-, sugárzó vagy más anyag, illetve energia pusztító hatásának, benne szunnyadó helyzeti energia romboló hatásának a kiváltásával is.

[28] A közveszélyokozás büntetnének kísérletét az valósítja tehát meg, aki a pusztító hatás kiváltását megkezdi, feltéve, hogy szándéka közveszély előidézésére irányul, és a közveszély bekövetkezése az adott körülmények között reális, de az nem jön létre. Közveszélyokozás büntette kísérletében való bűnösség megállapításához elengedhetetlenül szükséges annak feltárása és az ítéleti tényállásban való rögzítése, hogy a közveszély bekövetkezésének reális veszélyét mely körülmények alapozzák meg [Bfv.I.1.573/2014., (BH 2013.55.)].

[29] A közveszély okozása bűncselekmény megvalósításának leggyakoribb esete a tűz pusztító hatásának kiváltásával elkövetés, azonban nem minden tárgy felgyújtása valósítja meg szükségszerűen a bűncselekményt. A közveszély okozása ugyanis csak akkor valósul meg, ha a tárgy meggyújtásával és a tűz más tárgyakra áttérjedésével a közveszély ténylegesen létre is jön vagy adott körülmények között létrejöhet.

[30] Jelen ügyben erről azonban nincs szó.

[31] A jogerős ítélet tényállása nem rögzít ugyanis olyan tény, amelyből következik, hogy a közveszély bekövetkezhetett volna. Nem tartalmaz olyan ténymegállapítást sem, amelyből láthatóvá válik, hogy a tűz a matracról milyen tárgyakon keresztül terjedhetett volna tovább, az ágy milyen anyagból készült, milyen volt a zárka berendezése, a szekrények a matrachoz képest hol voltak elhelyezve, illetve azt sem tartalmazza, hogy mi lett volna a tűz hatóköre, az esetleg másik zárkát vagy az épületet is veszélyeztetett volna, nem csak a berendezési tárgyakat.

[32] Ebből következően a Kúria osztotta a Legfőbb Ügyészség azon álláspontját, mely szerint az ítélet azon megállapítása, hogy a tüzet, mielőtt továbbterjedt volna, eloltották, nem

jelenti a közveszély bekövetkezésének reális lehetőségét a tűz esetleges továbbterjedésének, hatókörének, a potenciális érintettek meghatározása nélkül.

[33] A közveszély mint eredmény megvalósulásához ugyanis az szükséges, hogy meg nem határozott személy életének, testi épségének vagy nagy értékű vagyontárgy megsemmisülésének, megrongálódásának a veszélyeztetettsége ténylegesen bekövetkezzék.

[34] A zárkában lévő tárgyak, ingóságok mibenléte, értéke ugyancsak nem szerepel a tényállásban. A tényállás szerint a helyszínen a terhelten kívül csak a zárkatársa volt jelen, így kizárható, hogy meg nem határozott számú személy élete, testi épsége került volna veszélybe a zárkán belül.

[35] Közveszély tehát akkor jön létre, ha nem csupán meghatározott vagyoni értékű dolog épsége kerül veszélybe, hanem a veszély olyan beláthatatlan hatókörű, amelyet az elkövető nem képes uralni, ezért az elkövető nem képes az általa okozott kár hatókörét meghatározni. Amennyiben az elkövető által gyújtott tűz hatóköre nem csupán az elkövető szándéka vagy gondatlansága által érintett, meghatározott dolog épségét veszélyezteti, vagy okoz a dolog állagában sérelmet, hanem a tűz terjedése beláthatatlanná válik, azt maga az elkövető nem képes uralni és az így létrejött veszély hatóköre már nem konkrét. Azaz, a kialakult veszély hatókörével okozott károkat az elkövető nem képes megakadályozni és így egy vagy több – meg nem határozott vagy nagyobb számú – személy vagy jelentős értékű dolog épsége kerül veszélybe, akkor a közveszély, mint eredmény létrejött.

[36] A Kúria a BH 2021.98. számon közzétett döntés alapjául szolgáló Bfv.III.456/2020/33. számú döntésében kifejtette, hogy mindig az elkövető van abban a helyzetben, hogy felmérje magatartásának lehetséges, helyszíni következményét.

[37] Kétségtelen, hogy valamely magatartás önmagában nem feltétlen képes beláthatatlan, elkövető által uralni képtelen folyamat előidézésére. Gyújtogatás esetében ez valamely tárgy olyan körülmények közötti lángra lobbantását jelenti, amely lehetővé teszi, hogy a tűz átterjedjen más vagyontárgyra. Önmagában az égés megindítása, a lángra lobbantás (még a keletkezett tűz önfenntartása esetén is) vagyon elleni bűncselekmény elkövetési magatartása lehet. Közveszély okozásról akkor van szó, ha a lángra lobbantás összekapcsolódik a közveszély előidézésére alkalmas helyzetkihasználással.

[38] A büntetés-végrehajtási örök felé tett azonnali figyelmeztetés azt mutatja, hogy a terheltnak nem állt szándékában akár vagyontárgyak, akár tőle különböző személy testi épségének károsítása, azaz közveszély okozása.

[39] Miután a tényállás nem is utal a közveszély bekövetkezésének reális lehetőségére, a terhelt közveszély okozására irányuló szándékára, a terhelt bűnösségének megállapítása törvénysértő.

[40] A Be. 662. § (2) bekezdés a) pontja szerint a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot megváltoztatja, és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha az alapügyben a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt állapította meg a terhelt bűnösségét.

[41] A Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján bíróság a vádlottat a vád alól felmenti, ha a cselekmény nem bűncselekmény. Tekintettel arra, hogy a terhelt tényállásban írt cselekménye a közveszélyokozás büntettének tényállási elemeit nem meríti ki, a Kúria a terhelten az ellene közveszélyokozás büntettének kísérlete [Btk. 322. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette.

[42] 4. Rámutat a Kúria arra, hogy a terhelt ezen magatartása – a közveszély okozására irányuló szándék megléte, illetve a bűncselekmény megvalósulása esetén is – büntethetőséget megszüntető ok megállapítását eredményezné.

[43] A Btk. 10. § (4) bekezdése szerint ugyanis nem büntethető kísérlet miatt,

a) akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése, vagy

b) aki az eredmény bekövetkezését önként elhárítja.

[44] Az irányadó tényállás szerint a tűz azért nem terjedt tovább, mert a terhelt figyelmeztette az öröket. Amennyiben az eredmény létrejöhetett volna, úgy annak önkéntes elhárítása miatt a terhelt nem lenne büntethető. Az önkéntes eredményelhárítás megállapításához ugyanis nem szükséges, hogy az eredményt egyedül és kizárólag az elkövető tevékenysége hárítsa el {Bfv.III.1.410/2019/10. [16]}. Az önkéntes eredményelhárítást nem zárja ki, hogy az elkövető más személy segítségét is igénybe vegye, feltéve, hogy tudja, a „közbeiktatott” személy alkalmas az eredmény elhárítását célzó magatartás kifejtésére. A büntetés-végrehajtási intézet dolgozói az elhárításra képesek voltak, a terhelt által gyújtott tüzet poroltóval eloltották.

[45] Az iratok és a bűnügyi nyilvántartás adatai szerint a Fővárosi Törvényszék 13.Bpk.148/2023/2. számú, 2023. június 27. napján jogerős ítéletével a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.20.020/2019/68. számú és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 25.Bf.6503/2021/13. számú ítéletével kiszabott 2 év szabadságvesztés büntetést, valamint a jelen ügyben kiszabott 1 év szabadságvesztés büntetést összbüntetésbe foglalta, annak tartamát 2 év 4 hónap szabadságvesztés büntetésben határozta meg, a végrehajtás utolsó napja 2023. október 21. napja.

[46] 5. A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás (LXXXVI. Fejezet) szabályait az XC. Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A Be. 617. § (1) bekezdése alapján a harmadfokú bírósági eljárásban a másodfokú bírósági eljárásra (LXXXII. Fejezet) vonatkozó rendelkezéseket az e Részben foglalt eltérésekkel kell értelemszerűen alkalmazni.

[47] A Be. LXXXII. Fejezet 590. § (12) bekezdése alapján, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel nem érintett (azaz jogerősen elítélt) vádlottra vonatkozó részét hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróság által e vádlott tekintetében kiszabott büntetést összbüntetésbe foglalták, a másodfokú bíróság az összbüntetési ítéletet is hatályon kívül helyezi.

[48] Következésképpen a Kúria a felülvizsgálattal érintett jogerős ítéletet megváltoztatta és a terheltet az ellene emelt vád alól felmentette – figyelemmel arra, hogy a terhelttel szemben a kiszabott büntetést összbüntetésbe is foglalták – értelemszerűen az összbüntetési ítéletet hatályon kívül helyezte. A jogerős határozat megváltoztatásával, a terhelt felmentésével megszűnt a jelen ügyben jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajthatósága.

[49] 6. A Kúria a hivatalból lefolytatott vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] alapján a felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bekezdés] nem észlelt.

[50] A Be. 856. § (1) bekezdés c) pontja szerint a bűnügyi költség címén befizetett összeget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkorai törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a terheltet felmentette. A Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja pedig előírja, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el.

[51] IV. A kifejtettek értelmében a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva, az ügyészség felülvizsgálati indítványának helyt adott, és a

megtámadott határozatokat a Be. 662. § (2) bekezdés a) pont második fordulata szerint megváltoztatta, a terheltet az ellene emelt vád alól felmentette.

[52] Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[53] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételtén előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. december 5.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró